

Lähetäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry
Suojelusihteeri Aili Jukarainen
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kirjaamo
PL 36
00521 Helsinki
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Asia: Mieli-pide Finnoonsataman ruoppauksen, täytön ja läjityksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Mielipiteen jättää Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa r.y. (rek.nro 116.353). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdysiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Tringa ry on tutustunut Finnoonsataman ruoppauksen, täytön ja läjityksen ympäristövaikutusten arviointiselostukseen ja lausuu siitä mielipiteenään seuraavaa.

Yhdistys on seurannut Suomenojan alueen suunnittelua pitkään ja nostaa tässä mielipiteessä esiin myös aikaisemmin lausuttuja näkökohtia, jotka liittyvät alueen suunnitteluun tätä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä laajemmin.

Arvioidut vaikutukset linnustoon

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on kuvattu, mihin Suomenojan lintukosteikon linnustollinen arvo perustuu ja se tunnistaa hankkeen merkittävimmät linnustovaikutukset. Myös linnustovaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuudet on selostuksessa kuvattu.

Finnoonsataman vaikutusten arvioinnin kannalta on ensiarvoisen tärkeää ymmärtää Suomenojan kosteikon merkitys laajemman alueen sorsalintukantojen ylläpitäjänä. Saaristossa pesivien vesilintupoikueiden reitti Suomenojan altaalle ruokailemaan kulkee todennäköisesti Ryssjeholmenin ja Pirisaaren pohjoispuolitse ja tämä yhteys tulee ympäristövaikutusten arviointiselostuksen johtopäätösten mukaisesti turvata, jotta lintukosteikon merkitys laajemman alueen vesilintujen ruokailualueena ei heikkene. Lintualtaan vaikeampi saavutettavuus saaristossa pesivien sorsien ruokailualueena vaikuttaisi todennäköisesti laajemman alueen vesilintukantojen pesimämenestykseen.

Kaikilla YVA:ssa tutkituilla vaihtoehdoilla on merkittäviä vaikutuksia muualla saaristossa pesivien vesilintupoikueiden todennäköisesti käyttämään reittiin ja edelleen Suomenojan lintukosteikon linnustolliseen merkitykseen.

Kaikissa YVA:ssa tutkituissa vaihtoehdoissa sataman edustalla sijaitseva pieni luoto, jolla pesii naurulokkeja ja vesilintuja, jää rakentamisen alle. Luodon tuhoamisen vaikutuksia lieventämään suositellaan tekoluodon perustamista tuhoutuneen lokkiluodon tilalle. Ensisijaisesti suunnittelussa tulisi pyrkiä turvaamaan olemassa olevan luodon säilyminen, jonka linnut ovat pesäpaikakseen valinneet. Ennen kuin oikeaa pesimäluotoa voidaan korvata tekoluodolla, tulee varmistua siitä, että linnut hyväksyvät keinoluodon pesimäpaikakseen.

Vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuus

Voimassa olevassa maakuntakaavassa Suomenojan alue on osoitettu osittain virkistysalueeksi ja rantaa pitkin kulkee viheryhteystarve. Lainvoimaista yleiskaavaa ei alueella ole ja asemakaavat ovat vanhentuneita. Yksikään ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä mukana olleista vaihtoehdoista ei perustu voimassa olevaan maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämään maankäytön suunnitelmaan, eikä niiden vaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta ole arvioitu lain eri kaavatasoille asettamalla laajuudella ja tarkkuudella. Tällaisia arviointeja ei voida korvata, eikä alueen soveltuvuutta arvioida YVA:ssa esitetyn mukaiseen maankäyttöön kyseisellä ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä.

Ympäristöministeriö pyysi Espoota vuonna 2010 lähettämällään kirjeellä (liitteenä) kiinnittämään huomiota Suomenojan alueen maankäytön suunnittelussa aluetta koskevien tuomioistuinratkaisujen näkökohtien tarkkaan huomioimiseen. Ministeriön kannan mukaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavajärjestelmä ympäristöllisine laatuvaatimuksineen tarjoaa toimivan mekanismin Suomenojan kosteikon kaltaisten kohteiden suojelevarvojen turvaamiseen. Nyt alueen suunnittelussa ei edetä maankäyttö- ja rakennuslain mukaan, kun laaditaan YVA, jossa esitetyt vaihtoehdot eivät perustu maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen kaavoitukseen. YVA:n tulosten perusteella vaikuttaa siltä, etteivät vaihtoehdot maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia täyttäisi: ne eivät noudata voimassa olevaa maakuntakaavaa ja niillä on epäsuotuisia vaikutuksia linnustoon.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn on otettu mukaan 0+ -vaihtoehdoksi vaihtoehto, jossa Finnoonsatamaan laajennetteisiin Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2009 kumoaman Finnoonsataman asemakaavan mukaisesti (KHO:77:2009). Kyseisessä päätöksessä oikeus totesi, ettei venesataman laajentamisen vaikutuksia Suomenojan lintualueeseen oltu selvitetty riittäväällä tarkkuudella, jotta oltaisiin voitu varmistua siitä, että lainsäädännön vaatimukset luonnonarvojen vaalimisesta täyttyvät. Oikeus ei ottanut kantaa pelkästään selvitysten riittävyteen vaan myös siihen, että suunnitelmien tulee turvata alueen merkittävät linnustoarvot. Myös Espoon kaupunginvaltuusto edellytti Suomenojan lintukosteikon arvojen turvaamista alueen suunnittelussa, kun Espoon jätevedenpuhdistamon siirrosta päätettiin.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa 0+ -vaihtoehdon mukanaoloa KHO:n päätöksestä huolimatta perustellaan sillä, että mikäli vaihtoehto toteutettaisiin tulisi täyttöalueen itäosaa muokata, "jotta lintukosteikon suojavyöhyke huomioidaan asianmukaisesti." Ympäristövaikutusten arvioinnissa vaikutuksia on kuitenkin arvioitu alkuperäiseen, laittomaksi todettuun vaihtoehtoon. On hyvin vaikeaa ymmärtää miksi Espoo on halunnut arvioida toteuttamiskelvottoman vaihtoehdon ympäristövaikutuksia YVA-menettelyssä. Tällaisen vaihtoehdon mukanaolo hämärtää entisestään alueen epäselvää suunnittelutilannetta ja johtaa osallisia harhaan.

0+ -vaihtoehdon lisäksi kaikilla YVA-menettelyssä tutkituilla vaihtoehdoilla on todettu olevan sekä rakentamisen että käytön aikana haitallisia vaikutuksia linnustoon, eikä mikään arvioituista vaihtoehdoista voi olla tämänkään arvioinnin perusteella toteuttamiskelpoinen.

Muuta

YVA-selostuksen sivulla 66 (kohta 4.1. Finnoon aluekehityshanke) mainitaan, että Finnoonsataman esirakentaminen on suunniteltu aloitettavaksi noin vuosina 2014 – 2016. Tämän lausunnon jättöaikaan alueen kaavoitus on vielä kesken. Tringan mielestä alueen rakentamista ei voida aloittaa ennenkuin on varmistuttu siitä, että suunnitelmat täyttävät lainsäädännön niille asettamat vaatimukset. Viitaten alueen luontoarvoihin ja maankäyttöön liittyviin aikaisempiin päätöksiin, tulee tässä olla erityisen huolellinen.

Lopuksi

Suomenojan alueen maankäyttö (ml. Finnoonsataman alue) ratkaistaan osayleiskaavalla. Osayleiskaavan valmisteluaineisto on ollut nähtävillä vuonna 2011 ja ehdotus valmistuu YVA-selostuksen mukaan vielä vuoden 2014 aikana. Huolimatta lainvoimaisen yleiskaavan ja asemakaavojen puuttumisesta Espoo on ryhtynyt selvittämään Finnoonsataman massiivisten täyttöjen vaikutuksia tällä ympäristövaikutusten arvioinnilla.

Kaikkien YVA:ssa tutkittujen vaihtoehtojen todettu vaikuttavan linnustoon kielteisesti. Alueen suunnitteluun liittyvät päätökset velvoittavat turvaamaan Suomenojan lintukosteikon poikkeuksellisen merkittävät arvot, eikä niiden heikentäminen maassiivisellä ja piittaamattomalla suunnittelulla ole hyväksyttävää. Erityisen huolensa Tringa ilmaisee tässäkin yhteydessä siitä, ettei alueen suunnittelu etene maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

Finnoonsataman lisäksi muu Suomenojalle suunniteltu rakentaminen tulee mitä todennäköisimmin vaikuttamaan linnustoon kielteisesti. Osayleiskaavan maankäytön vaikutukset tulee arvioida yhtä yksityiskohtaisesti Suomenojan IBA-alueeseen, kuin nyt Finnoonsataman ruoppauksen, täytön ja läjityksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on arvioitu.

Mikäli arvioinneissa tullaan siihen tulokseen, ettei päätettyjen reunaehtojen puitteissa pystytä toteuttamaan vaihtoehtoa, joka turvaisi Suomenojan IBA-alueen linnustoarvot, tulee suunnittelun reunaehtoja muokata sellaisiksi, joiden pohjalta voidaan toteuttaa alueen luontoarvot turvaava suunnitelma. Mikäli esitetyllä asukasmäärätavoitteella ei lintukosteikon suojeluarvoja voida turvata, tulee tavoite mitoittaa pienemmäksi.

Helsingissä 5. päivänä toukokuuta 2014
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Seppo Vuolanto
Puheenjohtaja

Liite: